

צדק צדק תרדוף

דב אלבוים

בליל שבת האחרון, כאשר משפחתי ואני קיבלנו את השבת בהדלקת נרות ואחר כך בקידוש על היין, לא יכולתי מלהתאפק שלא להציב במרכז שולחן השבת את פרשת השבוע - פרשת שופטים - אשר נפתחת בצו המוסרי "צדק צדק תרדוף".

לא לחינם, אמרתי לבנותיי, נקבעה הפגנת המחאה הגדולה דווקא בעיתוי של פרשת השבוע הזו. המאבק כולו נעוץ בתנ"ך ובמקורות ישראל, ו"צדק צדק תרדוף" הוא הצו המוסרי העמוק ביותר שנגזר ממנו.

אברהם נבחר להיות אבי האומה כי אלוהים ידע שהוא יצווה צדק לילדיו ולדורות אחריו. עם ישראל יצא לחירות מעבדות מצרים, וחרת על כל פרט ופרט מארחות חייו את הזיכרון הזה כדי שיזכור תמיד שלא להשתעבד יותר לבני אדם, ובוודאי לאלו שהצדק עבורם הוא מכשול להשגת שליטה גדולה יותר ויותר בבני אדם אחרים.

גם האירוע המכונן שתולדות ישראל "מעמד הר סיני" הוא עבורי המתכון העמוק ביותר ליצירת אדם בן חורין ושוויוני, מסר שבא לידי ביטוי באופן מזוקק ביותר בדיבר העוסק בזכרון השבת. זהו יום שבו אמורים להפסיק לעבוד כדי לצאת ממעגל עבדות של ימי השבוע. השבת היא רעיון עמוק עוד יותר בהיותו מכשיר לפירוק כל היררכיה הקיימת בין בני אדם - בין עשירים ועניים; בין אלו שיש להם ואלו שאין להם; ואפילו בין בני אדם לבעלי חיים: "למען ינוח שורך וחמורך כמוך". השבת מיועדת לכל ישות חיה העלולה להיות משועבדת לישות חיה אחרת. השבת קוראת דרור לכולם ומבקשת לבטל כל יחסי מרות בין בני אדם ובין כל החיים.

החזון של העם היהודי ושל מדינת ישראל, כפי שהם מופיעים במגילת העצמאות, נעוץ בתפיסות אלו שנוסחו על בסיס דבריהם של נביאי המוסר הגדולים בתנ"ך, שקיבלו תוקף במהלך דורות ארוכים של לימוד ופרשנות. נכסים תרבותיים אלו שמשו אבן ראשה במהלך הקמתה של מדינת ישראל בידי חוזה, הוגיה ומקימיה.

לאורך כל השבת, תכננו וטרחנו כל המשפחה כדי שנוכל להגיע ולהשתתף במחאת המיליון בככר המדינה בתל אביב. צדק צדק תרדוף, הנו צו מקודש להתאמץ ככל שצריך כדי לחיות בקהלת צדק. לרגע אחד לא היה בלבי ספק כי מארגני המחאה יצינו בראש דבריהם, או לפחות במהלך דבריהם, את העובדה הברורה והשקופה שפרשת השבוע מתחילה ב"צדק צדק תרדוף, למען תחיה וירשת את הארץ". כל כך פשוט – כל כך גדול!

האכזבה שהתפשטה בי לאורך השעות בהפגנה וגם לאחריה עדיין כואבת. האם העדרו המופגן של הקול היהודי מחזית המאבק החברתי נובע מבורות וחוסר ידיעה? האם הדבר נובע מתחושה של מארגני ההפגנה שאסור לתת דריסת רגל למקורות ישראל בשיח המחאה הנוכחי כדי שלא

ישתלטו עליו גורמים דתיים? איזו סיבה יכולה להיות לכך שהנוכחות היחידה למקורות ישראל בהפגנת הענק היתה בשיריו של אייל גולן, שמכריזים "אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמיים"? האם היה למישהו נוח יותר שהנוכחות הדתית היחידה בחזית המחאה תהיה אייל גולן עם טקסט שמביע תלות אפאתית של אדם באלוהים ואיננו צריך להתאמץ כלל לשם רדיפת צדק.

אינני דורש ממארגני המחאה להיות דיפלומטים או פוליטיקאים מנוסים, אינני מצפה שדבריהם יהיו מנוסחים ומשויפים כהלכה, איני מבקש אפילו שלא יעשו טעויות בעברית, אך אני מצפה מהם שלא לצנזר את חלקה העמוק של תרבותם, תרבות ישראל, בשורשי המאבק הזה. זהו המאבק שהנביאים כולם זעקו אליו, זהו המאבק העמוק שהתרבות היהודית באה להציע לעולם. אין לי ספק שאם המחאה החברתית תצליח לינוק מתרבות ישראל ששמה לה למטרה לתקן עולם במלכות שדי, בצדק ובמשפט, תהיה לה המשכיות והיא תצליח להתנחל בקרב שכבות הרבה יותר רחבות בחברה הישראלית. אולי בפעם הבאה היא גם תהיה באמת הפגנה של מיליון.